

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ У СТУДЕНТІВ НАВИЧОК ОРГАНІЗАТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті проаналізовано основні організаторські вимоги до особистості студента. Визначено вплив лідерських якостей на організаторські здібності студента у вузі. Запропоновано загальну організаційно-управлінську класифікацію і критерії оцінювання управлінських якостей керівника сучасного типу. Розглянуто модель формування і розвитку організаторських навичок у студентів.

Ключові слова: організаторські якості, інноваційний керівник, особистість студента, ділові якості, працездатність.

Пахолук Е.В. Особенности формирования у студентов навыков организаторской деятельности. В статье проанализированы основные организаторские требования к личности студента. Определено влияние лидерских качеств на организаторские способности студента в вузе. Предложено критерии оценки управленческих качеств руководителя современного типа. Рассмотрено модель формирования и развития организаторских навыков у студентов.

Ключевые слова: организаторские качества, инновационный руководитель, личность студента, деловые качества, работоспособность.

Pakholiuk O.V. Features of formation the students' skills in organizational activity. The article analyzes the main organizational requirements for the individual student. The influence of leadership skills in organizational skills student at the university is defined. The general organizational and administrative classification and evaluation criteria of leadership management modern type is offered. The model of formation and development of managerial skills in students is reviewed.

Keywords: organizational quality, innovative leader, student identity, business quality performance.

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Перехід на ринкову економіку, високий рівень безробіття серед випускників вузів різко загострили проблему готовності випускників знайти свою нішу на ринку праці. Багато регіональних вузів до цих пір не готові відмовитись від розподільної системи і залишити своїх вихованців один на один з життям.

Важливою складовою педагогічної діяльності є формування у студентському середовищі сучасної організаторської культури, уміння вести себе в суспільстві у різноманітних ситуаціях. Проте, навчити студента

навичкам практичної діяльності у рамках аудиторних занять, навіть з допомогою сучасних методичних прийомів і засобів дуже складно і практично неможливо. Традиційно вважалось, що питання формування у студентів навичок практичної діяльності повинні вирішуватись такими формами поза аудиторної роботи, як виробничі практики. Але, на сьогодні підприємства і організації не охоче запрошують студентів на практику, у зв'язку з великою кількістю власних проблем [1, 4].

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Більш детально зупинимось на основних складових, які допомагають у формуванні організаторських здібностей студентів. Основні організаторські вимоги до особистості студента це: тяга до лідерства, володіння навичками ділового спілкування і ораторської практики, психологічні та педагогічні уміння, високий особистий авторитет. Притаманні ринку ризики і невизначеність ситуації вимагають від спеціалістів самостійності і відповідальності за рішення, які приймаються, та сприяють пошуку оптимальних організаційних та науково-технічних рішень.

Основними факторами, які призупиняють професійний ріст та розвиток організаторських здібностей, - це відсутність життєвого досвіду, неготовність проявляти ініціативу, самостійно приймати рішення, брати на себе відповідальність, психологічні проблеми у суспільстві, нездатність до інтенсивної роботи [1, 3].

Для забезпечення набуття необхідних навичок організаторської діяльності у період навчання у вузі студентам необхідно самостійно та сумісно з викладачами формувати і розвивати у собі необхідні уміння: уміння спланувати власну діяльність і діяльність групи; уміння поставити задачі; проконтролювати досягнення результату; здатність прогнозувати ситуацію тощо.

Організаторські здібності як предмет дослідження були вперше виділені у працях Л.І. Уманського та його наукової школи. Дослідженням організаторських здібностей займались вчені, які працювали в галузі психології управління: Т.Ю. Базаров, Н.В. Бахарова, Б.Б. Косов, А.В. Філіпов та інші [2, 5]. Психологічні підходи до вирішення зазначеної проблематики коріняться в загальнопсихологічній теорії діяльності, в організаційній психології та психологічній теорії організаторських здібностей. У більшості зазначених галузей науки проблематика організаторських здібностей розглядалась більш опосередковано, а не виступаючи предметом дослідження.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Розглянемо організаційно-управлінські

вимоги до спеціаліста, які формують модель розвитку організаторських навичок студентів. У запропонованій організаційно-управлінській моделі, сукупність необхідних якостей керівника, представлено у вигляді шести крупних блоків (таблиця):

- професійна управлінська компетентність;
- організаторські якості;
- ділові якості;
- моральні якості;
- політична культура;
- працездатність.

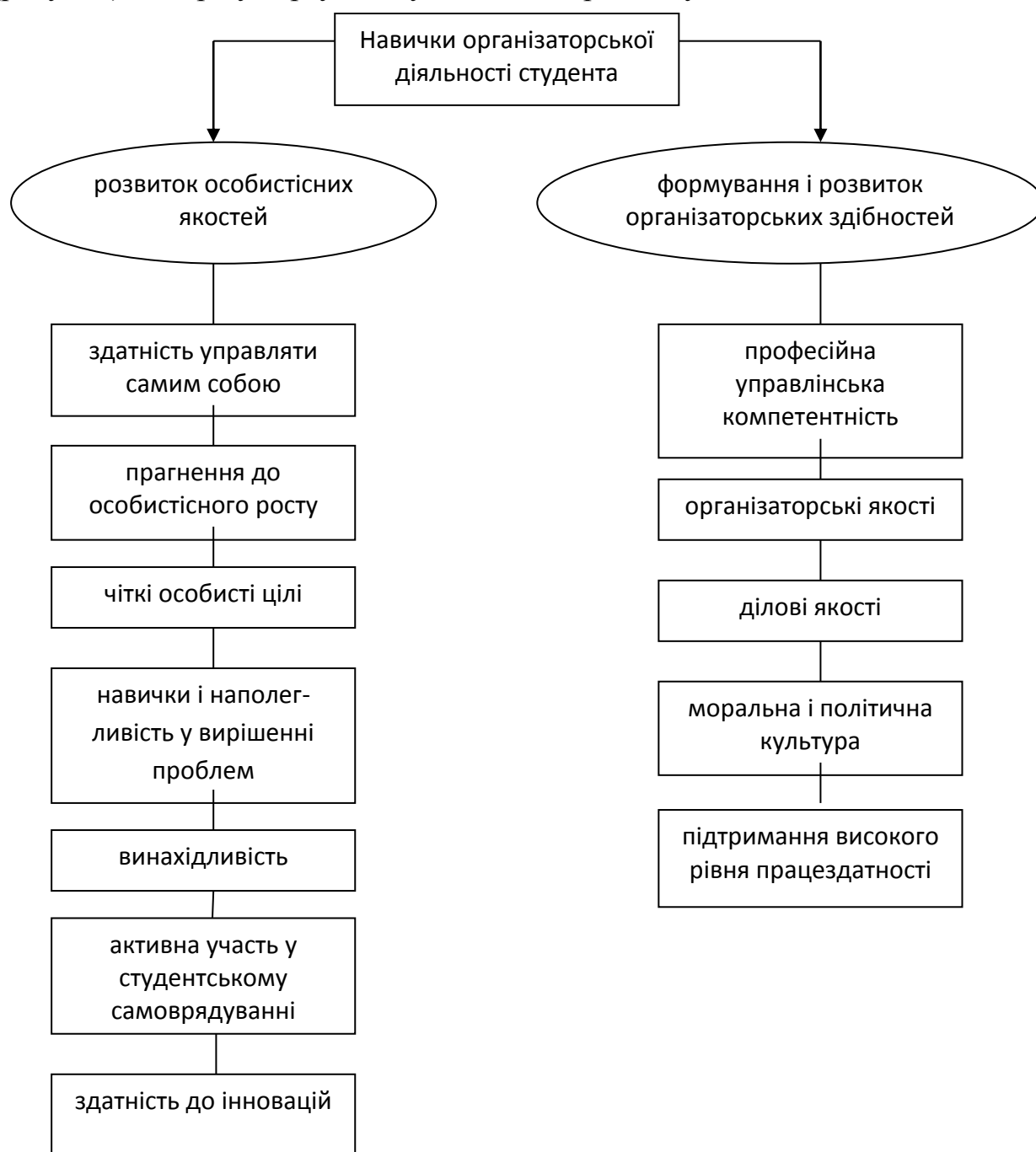
Таблиця 1

**Загальна організаційно-управлінська класифікація і критерії
оцінювання управлінських якостей**

Ранг якості	Групи якостей (перший рівень)	Критерії першого рівня
1	Професійна управлінська компетентність	Наявність професійних знань і умінь у галузі управління виробництвом і людьми, знання роботи на певній управлінській посаді
2	Організаторські якості	Взаємовідносини з людьми
3	Ділові якості	Відношення до справи
4	Моральні якості	Відношення до моралі
5	Політична культура	Ставлення до інтересів суспільства, трудового колективу і особистості працівника
6	Працездатність	Здатність до тривалої творчої діяльності на керівній посаді

Наведені вище моделі дають повне уявлення про діяльність сучасного організатора. Аналізуючи дані таблиці, можна зробити висновок, що студенту необхідно постійно прагнути до розширення свого світогляду та системного нестандартного мислення, вчитися розбиратись у внутрішньому взаємозв'язку діючих факторів, у їхній взаємодії з зовнішнім середовищем. Студент повинен володіти високими людськими якостями і бути гарним психологом, вміти ризикувати, а також здійснювати бізнес-проекування, розробляти, редагувати і реалізовувати бізнес-плани, проводити маркетингові дослідження, прогнозувати розвиток системи з врахуванням потреб ринку і займання у ньому нових ніш [3].

Модель формування і розвитку навичок організаторської діяльності у студента являє собою систему, яка складається з двох напрямків: розвитку особистісних якостей і умінь та набуття досвіду організаторської діяльності (рисунок). В першу чергу цьому повинен сприяти вуз.

Рис. 1. Модель розвитку організаторських навичок студентів

Організаторські здібності керівника визначаються цілим комплексом соціально-психологічних якостей і властивостей [3]. Отже, визначимо якості, притаманні лідеру-організатору:

- біологічні якості і фактори, які впливають на ефективність діяльності менеджера: стать, вік, стан здоров'я, темперамент;
- психологічна характеристика якостей менеджера: властивості особистості, психічні стани, психічні процеси;
- специфічні психологічні особливості особистості керівника: активність; підвищена відповідальність; креативність мислення, комунікабельність; організаторські здібності; морально-етичні характеристики; мотиваційні фактори; емоційна сфера; характер; психодинамічні характеристики;
- соціально-економічний стан людини: статус у суспільстві і освіта.

На організаторські здібності студента у вузі значний вплив мають лідерські якості. У сучасних умовах лідерство повинно стати обов'язковою якістю передового менеджера.

Організатором, зазвичай, стає той, хто володіє не тільки професійними перевагами керівника, але й особистісними перевагами лідера. Чим активніше керівник набуває, використовує і ділиться з іншими гуманістичними цінностями, тим вища його значимість і корисність для інших, тим ймовірніше, що він виявиться лідером групи.

Ефективне управління вимагає від лідера володіння наступними організаторськими навичками і здібностями [3]:

- здатність управляти собою;
- розумні особистісні цінності;
- чіткі особисті цілі;
- наполегливість для постійного особистісного росту;
- навички вирішувати проблеми;
- винахідливість і здатність до інновацій;
- уміння впливати на оточуючих, керувати;
- знання сучасних управлінських підходів;
- уміння навчати і розвивати підлеглих;
- здатність формувати і розвивати ефективні робочі групи.

Збалансоване системне поєднання адміністративного управління вузом з впровадженням механізмів самоуправління студентів здатне призвести до ефективних рішень. В сучасних умовах, співробітництво адміністрації і організаційного студентства – важливий фактор розвитку демократичних форм управління в системі вищої освіти.

Висновки та перспективи подальших досліджень. В сучасних умовах, організаторські якості повинні стати обов'язковими якостями успішної людини, хоча справжнім організатором не можна стати за наказом

вищестоячої організації. Організаторами стають завдяки своїм особистісним якостям і здатностям, незалежно від посади у службовій ієрархії, проте поєднання ролі керівника і організатора в одній особі найбільш цінне і перспективне.

Формування місії і цілей студентів являються основою для подальшої розробки стратегії розвитку і структури студентського об'єднання. Отже, для ефективної роботи студентського об'єднання необхідна цілеспрямована диференційована робота з різними категоріями студентів і формування організаційної структури студентського об'єднання.

Список використаних джерел

1. Грінченко О.М. Взаємозв'язок комунікативних, організаторських та лідерських здібностей у майбутніх психологів [Текст] / О.М. Грінченко // Психолого-педагогічні аспекти формування національної еліти, 2011. – С. 279-287.
2. Мотозюк Л.М. Аналіз дослідження проблеми організаторських здібностей у вітчизняній та зарубіжній психології [Текст] / Л.М. Мотозюк. – К., 2003.
3. Резник С.Д. Студент вуза: технологии обучения и профессиональной карьеры [Текст] / С.Д. Резник, И.А. Игошина. – М. : Инфра-М, 2010. – 475 с.
4. <http://pedagog.profi.org.ua>.
5. <http://pidruchniki.com>.

*Стаття рекомендована до друку професором Байдаковою Л.І.
Стаття поступила в редакцію 29.12.2015 р.*